УДК 657.631.6
Іванова Л.Б., к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування і аудиту
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДО МІЖНАРОДНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ.

Ключові слова: об'єднанні бази даних, групи показників стійкості та прибутковості, EBIT, EBITDA

З розвитком інтеграційних процесів у міжнародному ринку та з необхідністю залучення в Україну значних фінансових інвестицій постає актуальним вирішення проблеми єдиного інформаційно-фінансового простору. У межах Європейського Союзу відбувається стійка тенденція до формування об'єднаних організацій - створено Європейський комітет з питань державних інформаційно-фінансових агенцій (Euro pean Committee of Central Bala nce Sheet Data Offices – ECCBSO) – ЄКПДІФА та дві єдині бази даних - Єдиного банку рахунків компаній – ЄБДРК (Bank for Accounts of Companies Harmonized – BACH), а також Європейської бази даних галузевих показників – ЄБДГП (European Sectoral References Database – ESD) [1].

Завдання ЄКПДІФА полягають: у площині поліпшення якості аналізу даних корпорацій (реального сектору економіки), зниження ризиків, підвищення платоспроможності; обміну інформацією, спільних дослідженнях на основі описових даних та даних бухгалтерського обліку, що збираються, зберігаються та надаються державними інформаційними агенціями. Однією з умов якості баз даних є зручність отримання інформації [2]. Важливим кроком для розвитку інвестиційного клімату України є спрямування щодо долучення до участі в ЄБДРК– ЄБДГП, що на даний час неможливо через низькі рівні достовірності, відкритості інформації корпорацій. Україна має значно нижчий рівень транспарентності інформації, ніж у країнах ЄС. Однією з багатьох причин на фоні нерозвиненого ринку інформаційних послуг та викривлення звітної інформації у нефінансовому секторі є розбіжності: у методиці розрахунків економічних показників; та структурі звітів. Останнє можливо відрегулювати за допомогою трансформації звітів.

Для визначення особливостей розрахункових показників необхідно звернутися до об'єднаної бази даних. Серед 28 показників бази даних, які характеризують фінансовий стан компанії, що аналізується, виділені наступні групи: показники аналізу структури; показники фінансової стійкості та обслуговування боргу; показники прибутковості; показники ефективності. Огляд показників надає змогу зробити висновок, що групи структури та ефективності використовуються та співпадають з методикою їх розрахунків, прийнятою на українських підприємствах.

В групах показників фінансової стійкості та прибутковості використовуються показники EBIT, EBITDA, які у вітчизняному фінансовому аналізі застосовуються для визначення рівня банкрутства за допомогою зарубіжних дискримінантних моделей. Постає питання правильності таких розрахунків в українських підприємствах. EBIT (earnings before interest and taxes — прибуток до виключення відсотків та податків) - як міра прибутковості, дозволяє проводити порівняння компаній з різним співвідношенням боргу до капіталу і з різними податковими ставками. Цей показник - основа для оцінки бізнесу, тобто ціни, яку потенційний покупець може запропонувати за той чи інший бізнес, примножуючи показник EBIT на певний мультиплікатор. Показник EBIT представляє особливий інтерес для банківських структур. Кредитні установи зацікавлені в високому значенні EBIT, тому що це означає, що підприємство в змозі залучати й обслуговувати позики.

У міжнародних стандартах бухгалтерського обліку IAS, IFRS, стандартах США US GAAP не існує єдиної методики визначення даного показника. Якщо взяти за основу розрахунку EBIT в міжнародних стандартах (IAS), то даний показник можна визначити, віднімаючи з виручки прямі витрати на виробництво продукції: EBIT = Виручка компанії - Прямі витрати, тобто EBIT це валовий прибуток підприємства.

Найчастіше EBIT розраховується, як виручка за вирахуванням операційних витрат плюс неопераційний дохід [3].

В російському варіанті EBIT = Чистий прибуток + Витрати з податку на прибуток - відшкодування податку на прибуток + Неопераційні витрати - Неопераційні доходи + Відсотки сплачені - Відсотки отримані. Тобто показник EBIT не залежить від структури капіталу компанії та її податкового режиму [4].

Якщо цей показник використовувати у якості прибутковості бізнесу, характеристики основної діяльності українських суб'єктів господарювання, необхідно зауважити, що окрім фінансових витрат та доходів, до основної діяльності не відносяться інвестиційні витрати і доходи, а також витрати і доходи іншої діяльності. Тому було б слушним скорегувати прибуток до оподаткування на ці величини – додати витрати та відняти доходи. В такому разі отримуємо ніщо інше, як ***прибуток від операційної діяльності***. Хоча у класичному варіанті операційний прибуток входить до розрахунку іншого non-GAAP-показника — OIBDA (operating income before depreciation and amortization) — операційних прибуток до вирахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів.

Показник EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) - це показник чистого прибутку «очищений» від впливу амортизації, відсотків і податку на прибуток, що дозволяє оцінити прибуток компанії незалежно від впливу: розміру інвестицій (поправка на суму нарахованої амортизації); боргового навантаження (поправка на відсотки); режиму оподаткування (поправка на податок на прибуток). EBITDA мінус амортизація = EBIT.

Основне призначення EBITDA в тому, щоб за допомогою даного показника можна було порівнювати різні підприємства, що працюють в одній галузі. Проблемним питанням залишається те, що для фондомістких підприємств оцінка прибутковості та ефективності, розрахованих на основі EBITDA буде не адекватною. «Компанії з високим амортизаційним навантаженням і потребою інвестування, які використовують EBITDA, зацікавлені завищувати свої результати» [4] – це по-перше, а по друге – на вітчизняних підприємствах в умовах кризи зустрічається велика питома вага іншої діяльності, збиток (або в окремих випадках дохід), який суттєво впливає на формування кінцевого результату, прибутку від звичайної діяльності та чистого прибутку.

Таким чином, враховуюче вищесказане, можна зробити наступні висновки.

Інтеграційні процеси, як об'єктивна реальність подальшого розвитку країни, його інституційних одиниць, має враховуватися державою у приєднанні до міжнародного інформаційного простору зі створенням відповідних організацій з надання достовірних інформаційних послуг.

Один з напрямів створення транспарентності інформаційного поля є подальший розвиток методики економічного аналізу діяльності, зокрема фінансового стану корпорацій нефінансового характеру.

На нашу думку є слушним використовувати у групах показників стосовно оцінки стійкості, прибутковості та ефективності корпорацій, показники, що характеризують виключно його бізнес, основну діяльність, за допомогою показників EBIT, EBITDA. Такі показники надають змогу відобразити спроможність підприємства погасити кредити фінансових установ, порівняти та оцінити бізнес підприємств різних галузей та країн без врахування кредитної, податкової, амортизаційної політики.

Враховуючи сучасну структуру фінансових звітів та сучасний економічний стан вітчизняних суб'єктів господарювання, коли позаопераційна діяльність може складати суттєву частку та впливати на кінцевий фінансовий результат, вважаємо розширювати коло показників щодо оцінки, діагностики його стану. Поряд з показниками EBIT, EBITDA та показниками, що розраховуються на їх основі, використовувати показники, які є традиційними для вітчизняних підприємств, рентабельності продажів – операційну, звичайної діяльності, чисту.

1. Official site of the European Committee of the Central Bureau of balance sheet data (ACCESS). WORKING GROUPS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eccbso.org/wba/default.asp

2. Харченко В. Міжнародний досвід формування інформаційно-фінансового простору / В. Харченко // Вісник Національного банку України. - 2014. - № 3. - С. 38-42. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_3_20

3. What is \'Earnings Before Interest & Tax - EBIT [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.investopedia.com/terms/e/ebit.asp.

4. Золотухина Т. Показатели EBIT И EBITDA: особенности вычисления по данным МСФО-отчетности [Електронний ресурс] / Т.В. Золотухина // Корпоративная финансовая отчётность. Международные стандарты. Журнал и практические разработки по МСФО и управленческому учету № 5. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://finotchet.ru/articles/90/

0,21 д.а.